

Európske agentúry

23.11.2020

PhDr. Matúš Vyrostko, PhD.

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

- nejde o súčasť európskych inštitúcií, sú to samostatné samostatné právne subjekty, ktoré boli založené s cieľom vykonávať osobitné úlohy v súlade s právom Európskej únie
- -boli zriaďované v 70 – 90 rokoch minulého storočia, pričom právnym základom pre ich vznik bolo ustanovenie primárneho práva, ktoré vymedzovalo tzv. dodatočné právomoci európskeho spoločenstva
- -začiatkom nového storočia v roku 2002 nastal posun, kedy EK zaujala stanovisko, že agentúry v budúcnosti budú zakladané na základe špecifických ustanovení primárneho práva, ktoré sa týkajú jednotlivých politik

- v súčasnosti európske agentúry pôsobia v širokom spektre vecných oblastí, rozsah ich kompetencií sa líši a z toho vyplýva, že ich môžeme klasifikovať podľa rôznych kritérií:
- 1. Charakter ich právomocí – podľa tohto kritéria rozlišujeme: Agentúry s rozhodovacou právomocou a koordinačné agentúry

- Agentúry s rozhodovacou právomocou – ich podstata spočíva v tom, že disponujú právomocou vydávať rozhodnutia záväzné pre tretie osoby.
- Výskyt takéhoto javu je v EÚ skôr výnimočný, ale napriek tomu takého agentúry existujú (napr. Európska agentúra pre bezpečnosť letectva, agentúra pre spoluprácu energetických regulačných orgánov.)
- Podstata rozhodovacej právomoci vychádza z toho, že pôsobnosť určitej oblasti výkonu VS sa prenáša z úrovne členských štátov na úroveň EÚ.
- Takéto rozhodnutia agentúr je po vyčerpaní oprávnených prostriedkov žalovať aj na súdnom dvore EÚ. Proces vydávania takýchto rozhodnutí nie je kodifikovaný, ale je upravený v konkrétnom predpise sekundárneho práva.

- **V rámci tejto skupiny rozlišujeme podskupinu, ktorú označujeme kvázi regulačné orgány, ktorých podstata je v tom, že majú právomoc vydávať tzv. podkladové rozhodnutia, ktoré sa týkajú žiadostí, o ktorých s konečnou platnosťou rozhoduje EK (napr. európska agentúra pre národnú bezpečnosť, európsky úrad pre bezpečnosť potravín)**

- **Koordináčné agentúry – pôsobia v oblasti koordinácie európskych programov (do tejto skupiny patrí väčšina súčasných európskych agentúr), okrem koordinácie je ich úlohou aj šírenie info o obsahu jednotlivých európskych politík.**
- **Tieto agentúry vo väčšine prípadov nemajú rozhodovaciu právomoc (európska agentúra pre životné prostredie)**

- **2. Oblast' politiky, v ktorej daná agentúra pôsobí (jej vecné zameranie) – rozlišujeme: regulačné agentúry a výkonné agentúry**

- **Regulačné agentúry – väčšinou sú riadené správnu radou, ktorá je zodpovedná za činnosť agentúry.**
- **Správna rada obyčajne menuje riaditeľa.**
- **Majú vlastné odvetvové právne predpisy.**
- **Častokrát majú právomoc prijímať samostatné rozhodnutia, ktoré sú právne záväzné voči tretím stranám, poskytujú priamu pomoc EK i členským štátom a to vo forme rôznych odborných a vedeckých posudkov.**
- **Častokrát sú poverené organizovaním spolupráce medzi príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, pričom hlavným obsahom spolupráce je informovanosť**

- **V rámci tejto skupiny rozlišujeme 3 podskupiny:**
- **1. Agentúry pre jednotlivé oblasti politiky**
- **2. Agentúry spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky**
- **3. Agentúry pre spoluprácu policajných a súdnych orgánov v trestných veciach**

- **1. Agentúry pre jednotlivé oblasti politiky –**
- **majú vlastnú právnu subjektivitu, sú zriaďované sekundárnym právnym aktom a plnia konkrétne technické, vedecké alebo riadiace úlohy.**
- **Majú sídla v rôznych častiach EÚ (je ich okolo 25 – napr. Európska nadácia pre zlepšenie pracovných a životných podmienok, Úrad pre harmonizáciu na vnútornom trhu, Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť, Európska agentúra pre železnice, Európsky inštitút pre rovnosť žien a mužov)**

- **2. Agentúry spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky – majú taktiež vlastnú právnu subjektivitu.**
- **Za svoju činnosť sú zodpovedné priamo Rade EÚ, v súčasnosti sem patrí ústav EÚ pre štúdium bezpečnosti, Satelitné stredisko EÚ a Európska obranná agentúra**

- **3. Agentúry pre spoluprácu policajných a súdnych orgánov v trestných veciach**
- **ich hlavným účelom je napomáhať členským štátom pri spolupráci v boji proti medzinárodnému organizovanému zločinu, aj tieto agentúry majú vlastnú právnu subjektivitu a zriaďuje ich Rada EÚ rozhodnutím.**
- **V súčasnosti sem patrí Európsky policajný úrad, Európska jednotka pre justičnú spoluprácu a Európska policajná akadémia**

- **Výkonné agentúry – sú poverované niektorými úlohami pri správe jedného alebo viacerých programov únie. V zmysle únievého práva je realizáciou týchto programov poverená spravidla EK, ktorá ale má možnosť preniesť takéto svoje úlohy na externé subjekty.**
- **Jedna z foriem takéhoto externého zabezpečenia týchto programov je poverenie výkonných agentúr.**
- **Toto poverenie nezbavuje EK jej zodpovednosti z čoho vyplýva, že EK má možnosť presne vymedziť činnosť každej výkonnej agentúry a tak isto má možnosť kontrolovať ako si plní svoje úlohy. EK má aj právomoc rozhodnúť od zriadení alebo zrušení kontrolnej výkonnej agentúry.**

- **Postavenie a činnosť výkonných agentúr sú kodifikované v nariadení Rady č. 58 z roku 2003, ktorým sa ustanovuje štatút výkonných agentúr.**
- **Výkonná agentúra plní úlohy verejnej služby a jej sídlo je v mieste kde je umiestnená EK prípadne jej útvary (Brusel), riadi ju riadiaci výbor a riaditeľ.**
- **Riadiaci výbor má 5 členov, ktorých menuje EK, funkčné obdobie riadiaceho výboru sú spravidla 2 roky. Riaditeľ je menovaný spravidla na 4 roky.**
- **EK vysiela do každej výkonnej agentúry svojho interného audítora**

VÝKONNÁ AGENTÚRA | VÝKONNÁ AGENTÚRA EURÓPSKEJ RADY PRE VÝSKUM (ERCEA)

Výkonná agentúra Európskej rady pre výskum

ZSKÁ
VERZITA
LTA VEREJNÝCH
IK V OPAVE

VÝKONNÁ AGENTÚRA | INEA

Výkonná agentúra pre inovácie a siete

VÝKONNÁ AGENTÚRA | EASME

Výkonná agentúra pre malé a stredné podniky

VÝKONNÁ AGENTÚRA | CHAFEA

Výkonná agentúra pre spotrebiteľov, zdravie, poľnohospodárstvo a potraviny

VÝKONNÁ AGENTÚRA | VÝKONNÁ AGENTÚRA PRE VÝSKUM (REA)

Výkonná agentúra pre výskum

VÝKONNÁ AGENTÚRA | EACEA

Výkonná agentúra pre vzdelávanie, audiovizuálny sektor a kultúru

- **Decentralizované agentúry**
- **Agentúry v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky**
- **Výkonné agentúry**
- **EURATOM (agentúry a orgány)**
- **Iné organizácie**

- **Decentralizované agentúry**
- **Agentúry v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky**
- **Výkonné agentúry**
- **EURATOM (agentúry a orgány)**
- **Iné organizácie**

- **Decentralizované agentury přispívají k provádění politik EU. Rovněž přispívají k rozvoji spolupráce mezi orgány EU a členskými zeměmi – sdružují totiž technické a odborné dovednosti pracovníků institucí EU i vnitrostátních orgánů. Decentralizované agentury se zřizují na dobu neurčitou a sídlí v různých členských státech Unie.**

- **Agentury v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky**
- **Tyto agentury byly zřízeny, aby plnily konkrétní technické, vědecké a řídicí úkoly v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky.**

- **Výkonné agentury**
- **Výkonné agentury zřizuje Evropské komise na dobu určitou a pověřuje je řízením konkrétních úkolů souvisejících s programy EU.**

- **Ostatní organizace**
- **Mezi tyto organizace patří subjekty zřízené jako součást programů EU a partnerství veřejného a soukromého sektoru mezi Evropskou komisí a danými odvětvími.**

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ**

Niektoré z agentúr

- **Frontex, Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž, bola založená v roku 2004 s cieľom pomáhať členským štátom EÚ a krajinám pridruženým k schengenskému priestoru pri ochrane vonkajších hraníc priestoru voľného pohybu EÚ.**
- **Frontex ako agentúra EÚ je financovaná z rozpočtu EÚ, ako aj z príspevkov krajín pridružených k schengenskému priestoru. Agentúra má do roku 2020 zamestnávať približne 1 000 zamestnancov, pričom takmer štvrtina z nich je vyslaná členskými štátmi a po ukončení svojej služby v agentúre Frontex sa títo zamestnanci vrátia do svojej vnútroštátnej služby.**

- **Frontex je v neustálom kontakte s členskými štátmi a inštitúciami EÚ.**
- **výkonný riaditeľ sa pravidelne zúčastňuje na vypočutiach Európskeho parlamentu a zasadnutiach Rady EÚ na úrovni ministrov zodpovedných za vnútorné záležitosti a migráciu a podáva na nich informácie.**
- **Týmto spôsobom si agentúra Frontex plní svoju povinnosť zodpovedať sa Európskemu parlamentu a Rade ako rozpočtovým orgánom.**

- **Nad agentúrou Frontex dohliada predovšetkým riadiaca rada, ktorá pozostáva z jedného zástupcu každého členského štátu a dvoch zástupcov Komisie (ďalšie informácie sa uvádzajú v ďalšom oddiele).**
- **Rovnako ako všetky orgány EÚ aj agentúra Frontex môže podliehať auditom Dvora audítorov alebo vyšetrovaniam Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF).**

- **Úloha: Europol pomáha vnútroštátnym orgánom presadzovania práva v boji proti závažnej medzinárodnej trestnej činnosti a terorizmu.**
- **Riaditeľ: Catherine De Bolle**
- **Rok vzniku: 1999**
- **Počet zamestnancov: Viac ako 900**
- **Sídlo: Haag (Holandsko)**

- **Europol využívá svoju ústrednú pozíciu v európskej bezpečnostnej štruktúre a poskytuje jedinečnú škálu služieb ako:**
 - podpora operácií na mieste zameraných na presadzovania práva,
 - centrum výmeny informácií o trestnej činnosti,
 - centrum odborných znalostí o presadzovaní práva.
- **Europol zamestnáva približne 100 bezpečnostných analytikov, ktorí patria medzi najlepšie pripravených v Európe. Úrad sa tak stáva miestom, kde dochádza k jednej z najväčších koncentrácií analytických kapacít v EÚ. Analytici denne využívajú najmodernejšie nástroje na podporu národných vyšetrovacích agentúr.**

- **Europol vypracúva pravidelné dlhodobé analýzy trestnej činnosti a terorizmu, prostredníctvom ktorých poskytuje národným partnerom hlbší pohľad na problémy trestnej činnosti, ktorým čelia.**
- **Na čele Europolu je riaditeľ, ktorý je právnym zástupcom úradu a vymenúva ho Rada EÚ.**
- **Správna rada Europolu poskytuje strategické usmernenia a dozerá na vykonávanie úloh Europolu. Skladá sa z jedného vysokého zástupcu každého členského štátu EÚ a Európskej komisie.**
- **V každej krajine pôsobí národná jednotka Europolu, ktorá je styčným orgánom medzi Europolom a inými národnými agentúrami.**

Ďakujem za pozornosť

**V prípade otázok/ podnetov ma kontaktujte na:
matus.vyrostko@fvp.slu.cz
matusvyrostko@gmail.com (len ak nefunguje prvý),**

alebo na MS Teams v príslušnej triede

PhDr. Matúš Vyrostko, PhD.